

ФІНАНСОВО-ПРАВОВА ЕКОСИСТЕМА ЗАХИСТУ ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

У статті узагальнено та проаналізовано фінансові методи захисту платників податків в Україні як взаємопов'язану систему, що поєднує податковий контроль, комплаєнс-орієнтовані практики адміністрування, механізми фінансово-правової відповідальності, інструменти податкового консалтингу, а також сучасні вимоги цифрової безпеки. Доведено, що захист платника податків не зводиться лише до процедур оскарження чи судового захисту: його реальний зміст формується у «контурі» правильного адміністрування, пропорційного контролю та передбачуваних наслідків порушень. Вихідною точкою дослідження є трактування податкового контролю як способу забезпечення законності, що охоплює перевірки, облік платників та інформаційно-аналітичну підтримку; при цьому контроль «...сприяє дотриманню норм податкового законодавства суб'єктами податкових правовідносин та постійному наповненню дохідної частини державного бюджету» і має виконувати не лише фіскальну, а й захисну (правогарантійну) функцію.

Аргументовано, що ефективність фінансових методів захисту прямо залежить від поєднання якості нормативно-процедурного регулювання податкового процесу (зокрема, стадійності та процесуальних актів), інституційної кооперації у місцевих податках та зборах, де окремо виділяється «...супровід та підтримка на основі комплаєнсу», «...зменшення витрат на дотримання податкового законодавства» (податковий комплаєнс) як окремого предмета вимірювання, розвитку податкового консалтингу як профілактики помилок і зловживань, і кіберзахисту податкових систем та даних як передумови довіри й правової визначеності.

Запропоновано структурну модель «екосистеми захисту», у якій фінансові методи захисту згруповано у чотири блоки (контроль і сервіс; комплаєнс і прозорість; відповідальність і відновлення прав; цифрова стійкість і кіберзахист), а також визначено напрями удосконалення: комплаєнс-орієнтований дизайн процедур, скорочення транзакційних витрат, стандартизація консалтингу та інтеграція кіберризик-менеджменту в податкове адміністрування. Практична цінність полягає у можливості застосування моделі для оцінки дієвості чинних інструментів захисту платників податків в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

Ключові слова: фінансові методи захисту, платники податків, податковий контроль, податковий комплаєнс, фінансово-правова відповідальність.